

Ващенко О. С.

КОНФЛІКТИ МІЖ ПОДРУЖЖЯМ ПІД ЧАС ВІЙНИ: СОЦІАЛЬНО ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Війна є надзвичайною ситуацією, що призводить до серйозних наслідків для окремих осіб й цілих націй. Вона призводить до втрат людських життів, руйнування інфраструктури, економічних збитків, травмування людей та інших негативних наслідків. Наразі в Україні війна триває понад два роки, а люди впродовж цього часу перебувають під впливом стресу, що не може не відобразитися на стосунках між подружжям. В умовах війни відбувається актуалізація проблем, пов'язаних з внутрішньогруповими, внутрішньосімейними стосунками, зазначається науковцем Панком В.Г. Спостерігаються дві різноспрямовані тенденції, а саме: позитивні – зміцнення, укріплення, згуртованість, єдність міжособистісних зав'язків у групі (сім'ї); негативні – взаємна холодність, почуття відсторонення, конфліктність, ворожнеча, втрата життєвих цілей [2]. Сьогодні, під час війни, гостро постає питання збільшення випадків домашнього насильства. За даними Національної поліції у 2023 році зафіксовано 291 тисячу фактів домашнього насильства, що на 20 відсотків більше, ніж у 2022 році. За прогнозами Аналітичного центру МВС України на 2024 рік очікується збільшення кількості таких адміністративних правопорушень до 21%, а кримінальних – до 30% [1]. Такі данні свідчать про тенденцію до збільшення конфліктів у сім'ї. Конфліктна взаємодія подружжя під час війни може виникати з різних причин. Деякі з них: переживання страху та тривоги за своє життя та життя рідних, роз'єднаність подружжя, трансформацію сімейних ролей, послаблення матеріальної функції сім'ї, неспроможність планувати майбутнє, втрата спільних цілей, невизначеність планів родини, психологічні травми, втому від співчуття, порушення адаптаційних механізмів до 17 кризових явищ – війни, окупації, вимушеної міграції, через різні точки зору на ситуацію війни та способи подолання труднощів. В умовах війни, внаслідок довготривалої відсутності чоловіка (перебування на фронті, вимушена міграція тощо), відбувається трансформація сімейних ролей. Жінка бере на себе відповідальність за виконання нехарактерних для неї у мирний час ролей. До того ж, через відсутність батька, діти теж стають більш самостійними і незалежними у своїх рішеннях і діях через нові виклики, з якими їм доводиться стикатися. Процес воз'єднання сім'ї є неменш стресовим для подружніх стосунків. Довготривала відсутність одного з батьків може призвести до порушення емоційного зв'язку з дітьми, що може посилити суперечки через проблеми з дисципліною. При довготривалій відсутності батька, у дитини

можуть бути прояви неприязні, та навіть ворожості до нього після його повернення [3].

Так, результати дослідження підтверджують зв'язок між посттравматичним стресовим розладом у демобілізованих військових і поведінковими відхиленнями у їхніх дітей (Rosenheck R., Fontana A. [4]). Це може бути пов'язано з тим, що батьки, які пережили екстремальне насильство під час війни, можуть мати тенденцію до застосування більш жорсткого стилю виховання. Травматичний досвід батьків може впливати на їхню здатність адекватно реагувати на потреби та емоції своїх дітей. Це може призводити до зростання рівня тривоги, депресії та поведінкових розладів у дітей з таких сімей. Розуміння цього зв'язку дозволяє враховувати потреби не лише демобілізованих військових, але й їхніх сімей, зокрема, дітей. Надання психологічної та психосоціальної підтримки цим сім'ям може допомогти покращити їхнє психологічне благополуччя та запобігти негативним наслідкам.

Таким чином, конфлікти в сім'ї та пошук їх вирішення є актуальною темою, особливо в умовах військових подій. Війна розглядається як екстремальна ситуація, що несе загрозу людині, її сім'ї. Воєнні події через стресове навантаження, можуть призводити до напруги в сімейних відносинах. Переживання почуттів страху, тривоги, невизначеності майбутнього та 18 неспроможності його планування та ін. – впливають на подружні стосунки. Через роз'єднаність подружжя відбувається трансформація сімейних ролей, що порушує звичний порядок речей і вимагає перегляду функцій кожного члена сім'ї. Участь у воєнних подіях може призводити до фізичної, психологічної травматизації подружжя, що може вплинути на подружні стосунки і психологічне благополуччя всієї родини, тому надання психологічної та психосоціальної підтримки є край необхідною.

Список використаних джерел

1. В Україні різко зросла кількість випадків домашнього насильства, Рада готує зміни. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/03/30/7448941/>
2. Панок В. Г. (2023). Психологічні дослідження в умовах війни: проблеми та завдання. Вісник НАПН України, № 5 (1), 1-12
3. Hogencamp V., Figley C. (1983). War: Bringing the Battle Home, New York: Brunner/Mazel, 148-165.
4. Rosenheck R., Fontana A. (1998). Transgenerational effects of abusive violence on the children of Vietnam combat veterans. J Trauma Stress, National Library of Medicine, №11 (4), 731-742.